

Resultaten consultatieronde inkoopcriteria hout

Algemene punten n.a.v het commentaar stakeholders (leden Breed Overleg)

Hieronder volgen enkele algemene punten naar aanleiding van het commentaar van de leden van het voormalig Breed Overleg.

1. De aard van de opdracht van VROM

De opdracht van VROM aan de TPAC (en eerder aan de Cie Gelijkwaardigheidstoetsing) was om uitgaande van de BRL een werkbare set van criteria te ontwikkelen. Sommige van de ontvangen commentaren waren niet in lijn met deze opdracht, bijvoorbeeld omdat ze in gingen tegen de inhoud van de BRL zoals die eerder door de leden van het BO was vastgesteld, of omdat ze bepleitten aan te sluiten bij één bestaand systeem. Dit neemt niet weg dat alle specifieke commentaren die de Commissie heeft ontvangen in beschouwing zijn genomen en op een aanzienlijk aantal punten tot aanpassing of aanvulling hebben geleid. In totaal is in de formulering van 5 principes een wijziging aangebracht, en in de formulering van 16 criteria. Daarnaast is op 26 punten Guidance gegeven voor een nadere interpretatie van de betreffende criteria (zie onder punt 3).

2. Het niveau van TPAS

Sommige organisaties stelden dat TPAS op sommige punten minder strikt is dan de BRL. De belangrijkste reden hiervoor is gelegen in het feit dat TPAS een meta-systeem is dat andere certificeringssystemen moet beoordelen, en niet een certificeringssysteem op zich, zoals bij de BRL wel beoogd was. Een meta-systeem moet als zodanig rekening houden met zeer uiteenlopende omstandigheden en met name toepasbaar zijn voor zowel gematigde als tropische bossen. Daarbij komt dat het meta-systeem met name de garantie zoekt ten aanzien van *wat* (ecologisch en sociaal) met het bosbeheer zal worden bereikt en minder *hoe* dit zal worden bereikt. Dit brengt het gebruik van minder gedetailleerde criteria met zich mee. Bovendien heeft TPAC geen eisen willen stellen die in geen enkel systeem terug bleken te komen. Voorbeelden betreffen de kennis van inheemse volken bij de monitoring van het gebruik van niet-hout bos producten en het woord “prior” bij “free and informed consent”. Dergelijke eisen en toevoegingen uit de BRL zijn aangepast of zijn komen te vervallen.

3. Indicatoren

Enkele organisaties hebben een kanttekening geplaatst bij het feit dat TPAS geen indicatoren heeft. Dit is een bewuste keuze, waarvoor de volgende redenen zijn aan te geven. Ten eerste blijken de te toetsen systemen juist op het niveau van indicatoren de grootste verschillen te vertonen, hetgeen toetsing op dit niveau lastig maakt. Ten tweede wil TPAS ook internationale systemen kunnen toetsen, zoals met name ook FSC-Internationaal en PEFC-Internationaal, waarbij indicatoren per definitie niet aan de orde zijn. Wel zal de Commissie bij de toetsing indicatoren van de te toetsen systemen in zijn beschouwing betrekken, indien aanwezig. Daarnaast is de Commissie voornemens om zogenaamde *Guidance* teksten te ontwikkelen voor de criteria, waarmee waar nodig inhoud wordt gegeven aan het indicatorniveau. Hiervan zijn in de nu voorliggende matrices verschillende voorbeelden opgenomen, in aansluiting bij de ontvangen commentaren.

4. Eenduidigheid van de toetsing

In enkele commentaren wordt bezwaar gemaakt tegen ontoetsbare begrippen zoals “relevant”, “voldoende” of “overeenkomstig”. Op zich is duidelijk dat gestreefd moet worden naar een zo groot mogelijke eenduidigheid van de toetsing. Tegelijk kan worden vastgesteld dat dergelijke ruime begrippen zeer gebruikelijk zijn in een juridische context. Op zich is daar ook geen bezwaar tegen mits met nadere informatie wordt aangegeven hoe aan deze ruime begrippen inhoud wordt gegeven. Uitgaande van de noodzaak van een voldoende flexibiliteit en daarmee het hanteren van ruime begrippen, wordt eenduidigheid van de beoordeling op de volgende wijzen nagestreefd. Ten eerste worden ruime begrippen op het niveau van de principes nader ingevuld door de bijbehorende criteria. Ten tweede worden ruime begrippen op het niveau van de criteria nader ingevuld (of zullen nader moeten worden ingevuld) door vast te leggen Guidance op het daaronder gelegen niveau van indicatoren. En ten slotte ligt een waarborg tegen eenzijdige beoordelingen in de samenstelling van de Commissie. Deze is erop gericht dat een inbreng verzekerd is van hoogwaardige expertise over alle relevante aspecten.

5. Transparantie beoordelingsmethode

Op basis van de ontvangen vragen concludeert TPAC dat de transparantie van het beoordelingssysteem nog te wensen over laat. De beoordelingsmethode is daartoe bijgaand meer uitgebreid beschreven (zie Bijlage Ia).

6. Concurrentievervalsing

In verschillende commentaren wordt opgemerkt dat de uitgebreide aandacht voor sociale aspecten maar bij weinig andere productgroepen voorkomt en dat daardoor sprake kan zijn van concurrentievervalsing. Hierover kan worden opgemerkt dat er een proces gaande is van een toenemende aandacht voor deze sociale aspecten en dat verwacht kan worden dat meer productgroepen zullen volgen waarbij daarmee rekening zal worden gehouden. Dit punt zal overigens worden opgepakt door de projectdirectie Duurzaam Inkopen van VROM.

7. Praktijkinformatie

Het ontbreken van informatie uit de praktijk wordt door enkele organisaties als een gemis ervaren. Dit wordt door de Commissie onderschreven, tegelijk met de vaststelling van het feit dat een voldoende verzameling van praktijkinformatie door de Commissie zelf niet tot de mogelijkheden behoort. De Commissie heeft in verband daarmee voor de oplossing gekozen van het instellen van een Internetforum. Via dit forum kunnen belanghebbenden uit alle stakeholder groeperingen informatie geven over de praktijk van het functioneren van een te toetsen systeem (zie voor nadere uitleg hieronder). Expliciet zal door de Commissie worden aangegeven hoe zij bij haar beoordeling met deze informatie rekening heeft gehouden.

8. Flankerend beleid

De huidige meta-standaard gaat over duurzaam bosbeheer (SFM), de daarbij behorende handelsketen (CoC) en ontwikkeling en beheer van het certificatiesysteem, inclusief de daarvan deeluitmakende standaarden (DAM). Het gaat niet, of in feite slechts in randvoorwaardelijke zin, over het weren van illegaal hout. In dat verband zijn er de activiteiten in het kader van het EU Forest Law Enforcement, Governance and Trade (FLEGT) Action Plan.

Een ander punt waar er een grote behoefte is aan flankerend beleid betreft het landgebruik. De SFM standaard richt zich per definitie op de FMU's met hun directe omgeving. Deze standaard richt zich daarmee op het bosbeheer zelf en kan niet voldoende bescherming bieden tegen andere krachten achter de ontbossing in de tropen, zoals conversie

voor voedsel, veevoer en biomassa. Hier is behoefte aan een ruimtelijke ordening die het bosareaal als zodanig beschermt. Dit is een zaak van overheidsbeleid, gericht op bilaterale overeenkomsten met landen die duurzaam hout en/of duurzame biomassa leveren.

Criteria specifieke punten n.a.v het commentaar stakeholders (leden Breed Overleg)

De onderstaande tabel bevat meer specifiek commentaar van de leden van het voormalig Breed Overleg op de concept Inkoopcriteria voor Hout en een advies van de Commissie hoe hiermee om te gaan. Tevens zijn in de tabel twee suggesties van de Commissie zelf opgenomen (zie SFM P4. en CoC P1.).

Van de volgende leden van het voormalig Breed Overleg is commentaar is ontvangen:

1. Nederlands Centrum voor Inheemse Volken (NCIV)
2. Milieudefensie, ICCO, Greenpeace Nederland, NCIV en WNF (NGO's)
3. IUCN Nederlands Comité (IUCN)
4. Chris Geerling namens de Werkgroep Ecologie en Ontwikkeling (CG)
5. Platform Hout (PH)
6. Vereniging van Nederlandse Houthandelaren (VVNH)
7. FSC Nederland (FSC)

Commentaar t.a.v. de SFM Matrix

Criterium			Afzender	Commentaar	Voorstel TPAC	Toelichting
P 1	Legislation and regulation	P1. Relevant international, national, and regional/local legislation and regulations shall be respected.	FSC	Ontbreken "long term commitment" van de bosbeheerder voor SFM.	-	Vereiste van lange termijn doelen zijn opgenomen in management plan (C8.2).
C1.2	Requirements of forest manager	C1.2. The forest manager complies with all obligations to pay taxes and royalties.	PH	Criterium overbodig, staat al C1.3.	-	De gedachte achter het criterium komt vaak terug in beleidsnota's van de overheid en in legaliteitsstandaarden zoals FLEGT. TPAC stelt dan ook voor om het te handhaven.
C1.3		C1.3. Legal and regulatory obligations that apply to the forest management unit, including international agreements, are fulfilled.	Overheid	Noem internationale verdragen bij naam en geef wat er vereist wordt indien niet geratificeerd.	Guidance: International Agreements pertain in particular to the Convention on Biological Diversity (CBD), the Convention on International Trade in Endangered Species (CITES), International Labour Organisation (ILO) Conventions and the UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples. Irrespective of the fact whether a given country has ratified these agreements, the standard of the Certification system should, where relevant, reflect the intention of these agreements.	Overnemen.
C 1.4	Illegal activities	C1.4. The forest management unit is sufficiently protected against all forms of illegal exploitation, illegal establishment of settlements, illegal land use, illegally initiated fires, and other illegal activities.	Overheid	Verwijzen naar FLEGT en VPA's.	Guidance: In case a country has signed a VPA with the EU within the framework of FLEGT, this criterion may be regarded as being met in the course of the FLEGT process.	Opnemen als Guidance.
P2	Interests of stakeholders	P2. The interests of directly and indirectly involved stakeholders shall be sufficiently taken into account.	NGO's	Toevoeging "sufficiently" is een versoepeling t.o.v. de BRL.	P 2. The interests of directly and indirectly involved stakeholders shall be sufficiently taken into account.	Overnemen.
			FSC	"Sufficiently" is een vaag begrip.	Zie hierboven.	Zie hierboven.
C2.1	Tenure and use rights	C2.1. The legal status of the management of the forest management unit and claims from the local population, including indigenous peoples, to the property/tenure or use rights of the forest management unit or a portion thereof have been inventoried	FSC	"Documented" en "legally established" ontbreken.	-	"Documented" is impliciet in "inventoried and respected". Wat betreft "legally established", dit ligt buiten de bevoegdheid van een certificatiesysteem.

		and are respected.	VVNH	Interpretatie landclaims bij MTCC, mogelijk kan het criterium conflicteren met Maleisische wetgeving.	-	Het is hier niet aan de orde om uitspraken te doen over individuele systemen. Mocht er sprake zijn van een conflicterende nationale context, dan zal dit moeten worden meegenomen bij de toetsing van MTCC.
C2.1 en C2.3			FSC	Te zwak geformuleerd t.a.v. rechten van inheemse volken.	-	Er is inderdaad bewust voor gekozen om de rechten van inheemse volken niet te verabsoluteren. De betreffende criteria zijn echter heel helder over het respecteren van de eigendoms- en gebruiksrechten.
C2.2	Consultation and permission	C2.2. Effective communication with and consultation and participation of stakeholders take place regarding the management of the forests.	NGO's	De BRL is duidelijker over hoe communicatie met stakeholders moet plaatsvinden.	Guidance: A plan on how and when communication with stakeholders takes place is considered an indicator of effective communication.	TPAC wil niet te gedetailleerd in een criterium voorschrijven hoe en wanneer communicatie moet plaatsvinden; dit kan wel in de Guidance.
			VVNH	Vereiste van participatie door stakeholders is lastig voor PEFC systemen omdat dit wordt tegengewerkt door NGO's.	-	De nationale context, inclusief een mogelijk onredelijke boycot, zal door TPAC in de beoordeling van een criterium worden betrokken.
C2.3	Consultation and permission	C2.3. The local population and indigenous peoples have a say in forest management on the basis of free and informed consent, and hold the right to grant or withhold permission and, if relevant, receive compensation where their property/use rights are at stake.	NCIV	"Prior" bij "Free, prior, informed consent" is komen te vervallen.	Guidance: Free and informed consent is interpreted in the sense that the activity will not be undertaken before the relevant consent is given.	TPAC interpreteert het concept zodanig dat bij "free informed consent" de toestemming voorafgaand aan de activiteit wordt gegeven Dit zal worden opgenomen in een Guidance. De reden dat "prior" is komen te vervallen is bovendien dat dit in geen van de getoetste systemen was terug te vinden. Overigens spreekt de CBD van "prior informed consent". "Free" en "prior" lijken daarmee in feite uitwisselbaar.
			NCIV	De consequentie ontbreekt indien toestemming uitblijft.	Guidance bij C2.3: The local population and indigenous peoples can only prevent activities through withholding their consent where their property/use rights are at stake.	Indien de rechten van de lokale bevolking en inheemse volken aan de orde zijn, moeten activiteiten worden opgeschort, indien lokale bevolking en inheemse volken hier geen toestemming voor verlenen. Dit wordt toegevoegd als Guidance bij C2.3. Indien toestemming van de lokale bevolking en inheemse volken uitblijft over bepaalde zaken, zal er sprake zijn van een dispuut. Hierop is C2.5 van toepassing. Zie aldaar.

			NCIV	“Free (Prior) Informed consent” niet van toepassing op compensatie.	-	De lokale bevolking en inheemse volken kunnen permissie geven of onthouden. Indien de compensatie niet voldoende geacht wordt, zal geen permissie gegeven worden. “Consent” is daarmee ook van toepassing op de compensatie.
			NGO’s	Onduidelijk of “free informed consent” geldt voor wijziging van het bosbeheerplan.	-	“(…) have a say on forest management on the basis of free and informed consent”. “Consent” slaat dus ook op de wijziging van het bosbeheerplan.
			NGO’s	Procedure voor het verkrijgen van toestemming ontbreekt.	-	Te specifiek.
			NGO’s	Criterium lijkt niet voor plantages te gelden.	In preamble: All principles and criteria apply to plantations.	Plantages zullen ook getoetst worden aan alle principes en criteria. Dit zal expliciet in de preamble worden opgenomen.
			NGO’s	“Free and informed consent” niet gedefinieerd.	“Free and informed consent” opnemen in definities.	Overnemen.
			NGO’s	Toevoeging “if relevant” bij compensatie is een versoepeling t.o.v. BRL.	-	Compensatie is niet altijd relevant, bijvoorbeeld wanneer de geleden schade zeer gering van omvang is.
			FSC	“Have a say” is te zwak geformuleerd.	-	Zie bovenstaande commentaren bij C2.3 en bij C2.5.
			FSC	Compensatie voor gebruik van “indigenous knowledge” ontbreekt.	-	Dit element stond ook niet in de BRL; echter, inheemse volken kunnen zich onthouden van toestemming.
C2.4	Public availability	C2.4. The forest management plan and accompanying maps and information about the forest management measures to be applied are publicly available, except for strictly confidential business information.	NGO’s	Een actieve verspreiding management plan ontbreekt.	Guidance: Public availability implies that if stakeholders should have limited access to certain media, the management plan is dispersed through other channels. Depending on the level of detail in the management plan, the full plan or a summary should be available.	Opnemen als Guidance.
			NGO’s	Markeringen in het bos ontbreken.	Guidance: Wherever practical and necessary, information on the forest management can also be communicated to the people in the forest through <i>in situ</i> markings or information displays.	Opnemen als Guidance.
			NGO’s	Openbaar maken monitoring resultaten.	C 2.4. The forest management plan and accompanying maps, relevant monitoring results and information about the forest management measures to be applied are publicly available, except for strictly confidential business information. Guidance: monitoring results should be presented in a summarised and understandable form.	Inderdaad zinvol om relevante monitoring resultaten in het criterium op te nemen.

			NGO's	Training lokale bevolking ontbreekt.	-	Training van lokale bevolking en inheemse volken is met name van belang in relatie tot werkgelegenheid. Zie hiervoor Guidance bij C7.1.
C2.5	Dispute resolution	C2.5. Adequate mechanisms are in place for resolving disputes regarding forest management, property/usage rights, work conditions, or social services.	NGO's	Adequate behandeling klachten ontbreekt.	-	Conflictresolutie impliceert adequate behandeling.
			NGO's	Opschorting activiteiten bij conflict ontbreekt.	Guidance: In case of a conflict of significant dimension, the FMU will not be certified.	Zie ook C2.3.
			FSC	Te zwak geformuleerd: geen vereiste dat maatregelen worden genomen om schade te voorkomen etc.	-	Dit is impliciet in <u>adequate</u> mechanismen.
2.6	Objects cultural and economic value	C2.6. Protected objects of cultural and traditional economic value are identified and inventoried in consultation with the stakeholders and are respected.	FSC	"Protected" schrappen.	C 2.6. <u>Protected</u> Objects of cultural and traditional economic value are identified and inventoried in consultation with the stakeholders and are respected.	Overnemen.
P 3	Health and labour conditions	P3. Safety, health, and labour conditions shall be sufficiently safeguarded.	FSC	"Enhance" ontbreekt.	P 3. Safety, health, and labour conditions shall be sufficiently safeguarded <u>and where relevant enhanced</u> .	Overnemen.
C3.1	Health and safety	C3.1. The forest manager must take adequate health and safety measures, at least in compliance with relevant legislation and in accordance with ILO conventions, in order to protect the personnel and, where appropriate, the local population.	CG	Voorkomen, verminderen en zorg dragen voor de gevolgen van, ontbreekt in het criterium.	-	Impliciet in het criterium.
			PH	Toevoegen: "contractors and their employees".	C 3.1. The forest manager must take adequate health and safety measures, at least in compliance with relevant legislation and in accordance with ILO conventions, in order to protect the personnel, <u>including contractors and their employees</u> and, where appropriate, the local population.	Overnemen.
			NGO's	Inheemse volken ontbreken.	C 3.1. The forest manager must take adequate health and safety measures, at least in compliance with relevant legislation and in accordance with ILO conventions, in	Inheemse volken vallen onder criterium voor zover zij behoren tot de lokale bevolking. Toch voor duidelijkheid toevoegen in criterium.

					order to protect the personnel, including contractors and their employees and, where appropriate, the local and indigenous population.	
				Welke ILO conventies worden bedoeld?	Guidance: The following ILO conventions are relevant: <ul style="list-style-type: none"> • 'Freedom of Association and Collective Bargaining' (Conventions 87 and 98); • 'Elimination of Forced and Compulsory Labour' (Conventions 29 and 105); • 'Elimination of Discrimination in respect of employment and occupation' (Conventions 100 and 111). 	Opnemen als Guidance.
C3.2	Employment conditions	C3.2. Employees have the right to organise and negotiate wages and employment conditions, in accordance with national laws and the core conventions of the International Labour Organisation (ILO).	NGO's	Criterium verwijst alleen naar "core conventions" van ILO en niet naar "ILO agreements".	Guidance: The core conventions of ILO in relation to this criterion are: <ul style="list-style-type: none"> • Convention 155 - Occupational Safety and Health and its accompanying Recommendation No. 164; • Convention 161 - Occupational Health Services and its accompanying Recommendation No. 171. 	De FMU moet voldoen aan alle relevante internationale afspraken met inbegrip van ILO conventies (zie C1.3). Niet alle ILO afspraken zijn echter relevant voor dit criterium. Opnemen als Guidance.
			FSC	Te zwak geformuleerd, "Rights guaranteed" moet worden toegevoegd.	-	De formulering van het criterium is naar de mening van TPAC adequaat. "Rights guaranteed" is te absoluut.
P4	Biodiversity	P4. Biodiversity shall at least be maintained. To that end the system requires that:	CG	Doelstelling "Biodiversity shall be at least maintained" is gemakkelijk te behalen doordat als gevolg van wegeaanleg en kap verstoringsoorten geïntroduceerd worden, waardoor biodiversiteit omhoog gaat.	-	Het gaat hier om een eis op principeniveau. Op criteriumniveau moet worden onderbouwd of daar aan voldaan wordt. Daarbij wordt zeker duidelijk dat een toename van verstoringsoorten <u>niet</u> bijdraagt om aan het principe te voldoen.
			TPAC	Wijzig de volgorde van de criteria C4.1 t/m C4.5., te beginnen met "Species and ecosystems" (C4.2 en C4.5), hierna "Conversion" (C4.1), gevolgd door "Plantations" (C4.3 en C4.4).	Volgorde overnemen.	Volgorde overnemen.
			VVNH	De doelstelling van het	Guidance: The objective that	Het behoud van biodiversiteit moet

				principe is niet te halen omdat als gevolg van houtkap op korte termijn altijd de biodiversiteit afneemt.	biodiversity shall be maintained should be reviewed taking into account time and scale.	gerealiseerd worden op voldoende ruime schaal en in een voldoende lange termijn.
			NGO's	BRL vereist ook bescherming van biodiversiteit.	P 4. Biodiversity shall <u>at least</u> be maintained <u>and where possible enhanced</u> .	“Protecting” heeft volgens TPAC een formele, juridisch status, bijvoorbeeld bescherming in het kader van de natuurbeschermingswet of ruimtelijke ordening. In plaats daarvan stelt TPAC de termen “maintain” en “enhance” voor.
			VVNH	De criteria van P4 dekken het principe niet voldoende.	-	TPAC beaamt dat het lastig is om onomstotelijk te garanderen dat het principe behaald wordt indien aan alle criteria is voldaan. Echter, TPAC is van mening dat alle relevante en toetsbare criteria zijn opgenomen. Aangezien VVNH geen verdere suggesties voor toevoeging van criteria doet, stelt zij voor de huidige criteriaset voor P4 te handhaven.
C4.1	Conversion	C4.1. Conversion of forests in the FMU to other types of land use, including timber plantations, shall not occur unless in justified exceptional circumstances.	PH	Toevoegen bij “exceptional circumstances”: “based on undisputed governmental decisions”.	Guidance: Exceptional circumstances are for example natural disasters. In addition conversion can take place if the converted area is insignificant, if it enables clear long term conservation benefits, or if it is based on undisputed governmental decisions.	Opnemen als Guidance.
			IUCN	“Exceptional circumstances” is onduidelijk	Zie hierboven.	Zie hierboven.
			FSC	“Exceptional circumstances” is onduidelijk.	Zie hierboven.	Zie hierboven.
C4.2	Species and ecosystems	C4.2. Objects of high ecological value and representative elements of forest types that occur within the forest management unit are identified, inventoried and respected.	NGO's	Toevoeging “high” bij “features of <u>high</u> ecological value” is een versoepeling t.o.v. de BRL.	-	Dit is juist, maar tegelijk is nu “protected” komen te vervallen, hetgeen het criterium weer strikter maakt dan de BRL. Zie ook P4.
			NGO's	“Relevant area” (voor “representative elements”) is komen te vervallen.	C 4.2. Objects of high ecological value and representative <u>elements areas</u> of forest types that occur within the forest management unit are identified, inventoried and respected.	“Elements” vervangen door “areas”.
			NGO's	“Precautionary principle” is komen te vervallen.	-	Uit de pretoets is gebleken dat dit concept in de praktijk geen handen en voeten kon worden gegeven.
			NGO's	Verbod op exploitatie is komen te vervallen.	-	Het is een bewuste keuze van TPAC om exploitatie niet compleet uit te sluiten.
			FSC	“Objects” is vreemde term.	-	Term is afkomstig uit de BRL.
			FSC	Verwijzing naar HCVF	-	HCVF is geen algemeen gebruikte aanduiding.

				ontbreekt.		Ook de BRL verwees niet naar HCVF.
C4.3	Species and ecosystems	C4.3. In case of plantations the requirements of C 4.2. apply to a relevant part of the plantation, e.g. 5%.	IUCN	Waar is 5% op gebaseerd?	-	Dit is gebaseerd op de BRL.
			PH	Criterium is overbodig, geen betekenis om 5% te inventariseren als plantage geen C4.2 bevat.	Guidance: The set-aside shall be allowed to regenerate to natural forest.	De gedachte achter het criterium is dat 5% van het gebied niet wordt geëxploiteerd als plantage, maar kan regenereren tot natuurlijk bos. Opnemen als Guidance.
			FSC	Plantage criterium te zwak.	-	Vooruitlopend op richtlijnen inzake plantages in het kader van een uitwerking van de Cramer criteria, en hangende de discussie daarover, zijn plantage criteria voorlopig in verkorte vorm ondergebracht onder P 4.
			NGO's	Ontbreken vereiste dat plantages druk op natuurlijk bos verminderen (BRL C10.7).	Guidance: The forest manager of a plantation should aspire to make clear how the plantation helps in relieving pressure from natural forests; for instance when the plantation is established on degraded land instead of by conversion of natural forest.	Door het feit dat plantages bestaan, wordt de druk op natuurlijk bos mogelijk verminderd, dit is echter niet operationeel te maken op FMU niveau. Wel opnemen in Guidance hoe in de praktijk meer concrete aanwijzingen gegeven kunnen worden.
			FSC	Criterium over het omgaan met exotische soorten ontbreekt.	C 4.3. In case of plantations, native species are preferred and the requirements of C 4.2. apply to a relevant part of the plantation, e.g. 5%.	Exotische soorten zijn met name voor plantages relevant. Suggestie wordt overgenomen bij C4.3.
			NGO's	Ontbreken van een vereiste dat plantage qua biodiversiteit etc. interessant is (BRL C10.9).	Zie hierboven.	De 5% set-aside van C4.3 garandeert dat in ieder geval een klein deel van de plantage kan regenereren tot "natuurlijk" bos. Verder is de voorkeur voor inheemse soorten opgenomen.
C4.4	Species and ecosystems	C4.4. Plantations shall not be established through the conversion of valuable natural forests after 1998.	NGO's	Toevoeging "valuable" bij conversie voor plantages is versoepeling t.o.v. de BRL.	C 4.4. Plantations shall not be established through the conversion of valuable natural forests after ~~1998~~ 1997 . Guidance: Degraded land and degraded forest may be converted into plantations if this is ecologically and economically beneficial and if the owner or user has no relation to the actors behind the degradation.	"Valuable" kan inderdaad beter worden weggelaten; het is ook moeilijk toetsbaar. Wel is TPAC van mening dat het converteren van volledig gedegreerd land en bos naar plantages in ecologisch en economisch opzicht te prefereren kan zijn boven de huidige situatie. Dit dient als Guidance te worden toegevoegd.
			NGO's	1998 vervangen door 1997 in overeenstemming met BRL.	Zie hierboven.	Overnemen.
			FSC	"Valuable" schrappen, waarom 1998?	Zie hierboven.	Zie hierboven.
C4.5	Species and ecosystems	C4.5. Protected or endangered plant and animal species are	NGO's	Boomsorten ontbreken.	Guidance: Plant species include tree species.	Dit is een misverstand: "plant species" bevatten ook "tree-species". Opnemen als

		not exploited for commercial purposes. (C 13.2) Where necessary, measures have been taken for their protection and, where relevant, increase of their population.				Guidance.
			FSC	Te zwak, spreekt niet over ecologische functies en waarden of over verbeteren.	Zie P4 en P5.	Ecologische functies staan onder P 5. De ecologische waarden zijn onderwerp van P 4. T.a.v. voorstel tot verbeteren: bij beide principes is "enhance" opgenomen.
			Overheid	Verwijzen naar CITES.	-	CITES gaat alleen over internationale handel, en dat is hier niet aan de orde.
C4.6	Non-timber forest products, hunting and fishing	C4.6. The exploitation of non-timber forest products, including hunting and fishing, are regulated and monitored. Insofar as relevant, knowledge of the local population, indigenous peoples, and locally active environmental organisations is utilised in monitoring commercial exploitation.	NGO's	Beheersing (control) van de jacht ontbreekt.	C 4.6. The exploitation of non-timber forest products, including hunting and fishing, are regulated, monitored and controlled . Insofar as relevant, knowledge of the local population, indigenous peoples, and locally active environmental organisations is utilised in monitoring commercial exploitation.	Overnemen.
			FSC	Vaag wie bij monitoring wordt betrokken.	-	In criterium is opgenomen van wie kennis wordt betrokken; het is te specifiek om aan te geven dat "local population" ook bij de uitvoering van de monitoring moet worden betrokken.
P5	Regulation functions	P5. The regulation function and quality, health, and vitality of the forest shall at least be maintained.	NGO's	De BRL vereist ook bescherming van ecologische processen en functies.	P 5. The regulation function and quality, health, and vitality of the forest shall at least be maintained and where possible enhanced .	Zie P4.
C5.1	Soil	C5.1. The soil quality of the forest management unit is maintained and, where necessary, improved, whereby special attention is given to shores, riverbanks, erosion-prone parts and slopes.	NGO's	Het horen van "local communities" etc. over bodem is weggelaten.	-	Niet nodig en het kwam in geen van de getoetste systemen terug.
			NGO's	"Maximum altitude and maximum gradient" ontbreken.	Guidance: Thresholds for allowable maximum altitude and maximum gradient are relevant indicators for the prevention of soil erosion.	Opnemen als Guidance.
C5.2	Water	C5.2. The water balance and quality of both groundwater and surface water in the forest	NGO's	Consultatie "local communities" over water is weggelaten.	-	Niet nodig en het kwam in geen van de getoetste systemen terug (zie hierboven).

		management unit, as well as downstream (outside of the forest management unit), are maintained and, where necessary, improved.				
C5.3	Ecological cycles	C5.3. Important ecological cycles, including carbon and nutrient cycles, which occur in the forest management unit, are at least maintained.	IUCN	Hoe wordt inhoud gegeven aan dit criterium?	Guidance: e.g., no lowering of groundwater table on peat soils, avoidance of turbidity of streams, measures which avoid large leakage of nutrients after logging.	Opnemen als Guidance.
			PH	Criterium over ecologische cycli moeilijk te hanteren zonder toelichting.	Zie hierboven.	Zie hierboven.
C5.5	Forest fires	C5.5. Initiating of forest fires is only permitted if that is necessary for the achievement of the management goals of the forest management unit and adequate safety measures are taken.	VVNH	"Forest fires" voor beheersdoeleinden kan conflicteren met "customary rights".	Guidance: Small scale, traditional sustainable "slash and burn" practices within an FMU are not restricted by this criterion.	Dit probleem speelt in het kader van traditioneel economisch landgebruik ("slash and burn"). In een Guidance moet worden opgenomen dat dit een uitzondering vormt.
C5.6	Diseases and pests	C5.6. Forest management is geared towards preventing and controlling diseases and pests, inasmuch as they threaten the timber production.	FSC	Criterium te zwak geformuleerd.	-	Criterium moet in combinatie met C 5.7 over chemicaliën worden gezien.
C5.7	Chemicals	C5.7. The use of chemicals is only permitted if maximum use of ecological processes and sustainable alternatives proves insufficient. The use of class 1A and 1B pesticides, as drafted by the World Health Organisation, and of chlorinated hydrocarbons is not permitted.	NGO's	Geen administratie van chemicaliën.	-	Impliciet in het criterium.
			FSC	Criterium te zwak geformuleerd.	-	Bij het noemen pesticiden is de BRL als uitgangspunt gekozen, TPAS is hier overigens gelijk aan FSC.
C5.8	Waste and litter	C5.8. Non-organic waste and litter are collected, stored in the designated places and removed in an environmentally responsible manner.	CG	"Waste and litter" moeten worden voorkomen, recycled, verminderd en gescheiden naar hun aard en dien overeenkomstig verwerkt.	C 5.8. Non-organic waste and litter are avoided , collected, stored in the designated places and removed in an environmentally responsible manner.	"Voorkomen" wordt toegevoegd, overige suggesties zijn te gedetailleerd; verwerking valt merendeels buiten de verantwoordelijkheid van de beheerder.
			FSC	"Chemicals, containers and fuel" en training ontbreken.	-	"Containers" en "fuel" zijn impliciet in non-organic "waste and litter". Training van personeel is opgenomen in C8.6.

P 6	Production function	P6. The production capacity of timber and relevant non-timber forest products shall be maintained.	FSC	Te zwak geformuleerd, "enhance" ontbreekt.	-	Het verbeteren van de <u>productiefunctie</u> is primair een zaak voor de bosbeheerder, de onderliggende zaken zoals het verbeteren van soorten etc. worden in een afzonderlijk criterium behandeld.
C6.1	Production capacity	C6.1. The production capacity of each forest type of the forest management unit as a whole is maintained.	NGO's	Behoud "production capacity per species" ontbreekt.	Guidance: Over-exploitation of individual commercial tree-species shall be avoided.	TPAC is van mening dat over-exploitatie van commerciële boomsoorten moet worden voorkomen. Wel moet omvorming plaats kunnen vinden, d.w.z. de vervanging op lange termijn van pioniersoorten door climaxsoorten.
			PH	"... of each forest type" bij production capacity kan vervallen.	-	TPAC vindt de toevoeging "of each forest type" relevant in dit criterium, omdat sommige bostypen uit economisch of ecologisch oogpunt meer van belang zijn dan andere (bijv. niet alle eikenbos kappen en het naaldbos laten staan).
C7.1	Employment	C7.1. Forest management stimulates employment of the local population, including indigenous peoples, as well as the local processing of timber and non-timber forest products.	NGO's	"Equal access" ontbreekt.	Guidance: The employment of local people, including indigenous peoples, shall be stimulated, for example through training.	De formulering van TPAC is feitelijk sterker dan de oude BRL, omdat het spreekt van "stimulates" i.p.v. "equal access". Het eerste is in feite positieve discriminatie.
C7.2	Infrastructure	C7.2. Insofar as not provided for otherwise, a contribution is made to the development of local physical infrastructure and of social services and programmes for the local population, including indigenous peoples. This contribution is made in agreement with the local population.	NGO's	Ontbreekt dat infrastructuur niet in strijd mag zijn met SFM.	-	Het criterium verwijst naar wegen en bruggen, maar ook naar sociale voorzieningen etc.. C5.4 over "reduced impact logging" stelt dat fysieke infrastructuur niet in strijd mag zijn met SFM. Voor sociale infrastructuur zal dat niet gauw het geval zijn.
			NGO's	"Fair share for local economy" ontbreekt (BRL C15.2)	-	Dit is impliciet in C7.1 en C7.2.
			Overheid	"Benefit sharing" ontbreekt.	-	Zie hierboven.
			FSC	Eis inzake infrastructuur kan vervallen, omdat dit een verantwoordelijkheid is van de lokale overheid.	-	Om de rol van de overheid niet te ondergraven staat er: "Insofar as not provided for otherwise". Als de overheid dit nalaat is er toch een verantwoordelijkheid van de bosbeheerder. FSC is hier naar de mening van TPAC feitelijk te zwak.
C8.1	Management cycle	C8.1. Forest management aims to achieve the goals formulated in the forest management plan and	NGO's	Doel bosbeheer ontbreekt in criterium.	-	Het doel van het bosbeheer is verwoord in de principes P4 t/m P7, waar het naar de mening van TPAC thuishoort.

		comprises the cycle of inventory and analysis, planning, implementation, monitoring, evaluation, and improvement.				
			NGO's	Eis jaarlijkse evaluatie ontbreekt.	Zie C8.4.	De "annual allowable cut" (AAC) dekt een deel en C8.4 over monitoring dekt een ander deel van de te monitoren objecten. Bij C8.4 zal "periodical" worden toegevoegd.
C8.2	Forest management plan	C8.2. There is a forest management plan, consisting of, or dealing with at least:	NGO's	Type gegevens op basis waarvan plan wordt opgesteld ontbreekt.	-	Te specifiek tegen de achtergrond van wat al wel geëist wordt.
		a. a description of the current condition of the forest management unit b. long-term objectives c. the average annually allowable cut per forest type, and, if relevant, the annually allowable exploitation of non-timber forest products, based on reliable and current data d. budget for the implementation of the forest management plan.	NGO's	Financiële haalbaarheid ontbreekt.	Guidance: A realistic budget should allow the implementation of the management plan.	Financiële haalbaarheid is impliciet in het budget dat door het criterium wordt vereist. Bovendien was de eis van financiële haalbaarheid als zodanig bij geen enkel systeem terug te vinden. Verduidelijken in Guidance.
			NGO's	"Maximum altitude and maximum gradient" ontbreken.	Zie C5.1.	Elementen worden toegevoegd als Guidance bij 5.1 over bodem.
			NGO's	Vereiste van twee boscycli ontbreekt.	-	Te specifiek tegen achtergrond van wat al geëist wordt.
			FSC	"Protected species; monitoring, harvesting techniques, revision and summary" niet genoemd bij bosbeheersplan	Guidance: In the management plan attention should be given to economic, social as well as ecological (ecosystems, species, functions) elements.	Bij TPAC is in beginsel het hele plan openbaar, (zie Guidance bij C2.4). In Guidance sociale en ecologische elementen toevoegen.
C8.4	Monitoring	C8.4. The implementation of the forest management plan and the ecological, social, and economic effects of forest management are monitored on the basis of adequate data.	NGO's	Landschap ontbreekt.	C8.4. The implementation of the forest management plan and the ecological, social, and economic effects of forest management <u>on the FMU and its surroundings</u> are monitored <u>periodically</u> on the basis of adequate data.	Het landschap als een hoger schaalniveau is moeilijk op het niveau van een FMU te operationaliseren. Echter, effecten op de omgeving van een FMU kunnen wel worden opgenomen.
			FSC	"Impact assessment" onvoldoende.	-	TPAC acht C8.4 in combinatie met overige criteria op dit punt voldoende.
C8.4 en		C8.5. Forest management is based on scientific research	FSC	"Periodic revisions" ontbreken.	Zie C8.4.	Herziening is impliciet in de activiteit van periodieke monitoring.

C8.5		and, if needed, information on comparable forests types.				
P9	Management group or regional association	P 9. Forest management in a group or regional association shall offer sufficient safeguards for sustainable forest management.	PH	Principe hoort thuis bij DAM.	-	DAM gaat over het beheer van het certificatiesysteem als geheel. SFM P9 gaat over het beheer van een FMU, het principe past derhalve beter bij de SFM matrix.
C9.2	Group or regional association	C9.2. The management system of a group or regional association offers sufficient guarantee to fulfil criterion 9.3.	NGO's	Er worden niet dezelfde gesteld aan de groep als aan de individuele bedrijven.	-	Zowel de groep als al haar leden moeten aan dezelfde SFM eisen voldoen.
			NGO's	Er worden geen eisen gesteld aan de vaardigheden van de groepsmanager.	-	Te specifiek.
			NGO's	Eisen aan administratie, training en supervisie ontbreken.	C 9.1. A group or regional association is under the leadership and supervision of an independent legal entity.	Belangrijkste element van administratie is die t.a.v. het beheer van de CoC, zie hiervoor de CoC matrix. De desbetreffende training zit vervat in C8.6. Supervisie wordt toegevoegd bij C9.1.
C9.3		C9.3. A group or regional association complies with the requirements set by the SFM standard of the certification system. In addition, each member of a group or regional association complies with these requirements, inasmuch as they apply to its operations.	NGO's	Criterium onduidelijk, het moet verwijzen naar P1 t/m 9 van de SFM matrix.	-	Het te toetsen systeem kan alleen naar de eigen SFM standaard verwijzen. Als deze conform beoordeeld wordt, is ook verwijzing voor de groep hiernaar voldoende.

Commentaar t.a.v. ontbrekende elementen in de SFM standaard

Onderstaand worden voorstellen besproken voor opname van additionele criteria, deels afkomstig uit de BRL.

Criteria	Afzender	Commentaar	Reactie TPAC	Toelichting	
C5.1	BRL	NGO's	Een "designated management body" ontbreekt.	-	Dit element is gedeeltelijk vervat in de criteria van P1 en P8. De doelstelling achter het criterium namelijk dat de FMU zodanig beheerd wordt dat SFM gegarandeerd is, is hiermee gedekt.
C13.3	BRL	NGO's	Een vereiste van "optimising harvesting" ontbreekt.	-	Dit element is gedeeltelijk opgenomen in C5.4 (Reduced Impact Logging), verder bleek uit de pre-toets dat het zeer lastig operationeel te maken was in de praktijk.
P17	BRL	NGO's	Een vereiste "Timber products must be catalogued and labelled" ontbreekt.	-	Dit vereiste is opgenomen in C1.3 van de CoC Matrix.
C17.1	BRL	NGO's	Een vereiste "Records of timber products are kept" ontbreekt.	-	Dit vereiste is opgenomen in C1.3 van de CoC Matrix.

C17.2	BRL	NGO's	Een vereiste "Timber products are marked and labelled and stored seperately" ontbreekt.	-	Dit vereiste is opgenomen in de CoC Matrix.
		FSC	Een criterium over conflict tussen P&C en wetgeving ontbreekt.	-	De Commissie acht een apart criterium niet noodzakelijk maar neemt dit punt wel mee bij de beoordeling van individuele standaarden.
		FSC	Tenure rights ontbreken.	-	De bescherming van "property and tenure rights" is opgenomen in C 2.3.
		FSC	"Opportunities for employment, training and services for local population" ontbreken.	-	De twee criteria van P7 dekken deze elementen ruim voldoende. Bij C7.1 is zelfs sprake van positieve discriminatie.
		FSC	Evaluatie van "social impact" ontbreekt.	-	Dit element is opgenomen in C8.4 bij monitoring van sociale effecten. Dat er iets met de monitoring moet worden gedaan is impliciet.
		FSC	Standaard bevat te weinig criteria over Environmental impact.	-	Gezien het karakter van een meta-standaard, acht de Commissie de milieueffecten voldoende in criteria uitgewerkt.

Commentaar t.a.v. de CoC Matrix

Criterium			Afzender	Commentaar	Reactie TPAC	Toelichting
P1 (CoC)	Chain of Custody system	P 1. A Chain of Custody (CoC) must be in place from the forest unit of origin to the final certified product, which provides a link between the certified material in the product or product line and certified forest units.	TPAC	Vervang "certified product" door "point of sale".	P 1. A Chain of Custody (CoC) must be in place from the forest unit of origin to the final certified product point of sale , which provides a link between the certified material in the product or product line and certified forest units.	De herziening geeft duidelijker weer dat het om (CoC) certificering van de bedrijfs(units) waardoor het product met certificaat aan de eindgebruiker kan worden verkocht.
C1.3	Organisation	C1.3 Each individual organisation in the CoC registers the names and certificate numbers of the organisations from which it purchases timber and to which it sells timber.	PH	Timber dient te worden vervangen door wood (en "wood products") "and pulp and paper".	Opnemen in definities.	In de definities zal "timber" worden opgenomen; daarbij wordt duidelijk gemaakt dat dit ook houtproducten omvat. Pulp en papier valt buiten het bestek van TPAS.
			PH	"Registers quantities" dient te worden toegevoegd.	C 1.3 Each individual organisation in the CoC registers quantities and the names and certificate numbers of the organisations from which it purchases timber and to which it sells timber.	Overnemen.
C1.4	Legal sources	C1.4 If mixing of SFM-certified and non-SFM-certified material is allowed, the non- SFM certified material is covered by a verifiable system to ensure that it is from non-disputed, at least legal sources. This applies to new-, including pre-consumer recycled material, and post-consumer recycled material.	PH	Interpretatie van het vereiste van legaliteit van gerecycled materiaal.	Guidance: For post-consumer recycled material it is sufficient if its status as post-consumer material is ascertained by the verifiable system; the legality of the origin of the timber is not taken into account. In contrast, for pre-consumer recycled material the legality of the origin must be ascertained by the verifiable system.	Van post-consumer gerecycled hout is legaliteit (in relatie tot de oogst ooit) inderdaad lastig vast te stellen. Voor pre-consumer gerecycled materiaal is dit hoe dan ook noodzakelijk. Opnemen als Guidance.
			PH	Wordt 100% gerecycled materiaal als duurzaam aangemerkt?	-	VROM zal t.z.t. besluiten of zij "post-consumer" gerecycled materiaal als duurzaam aan wil merken.
			PH	If mixing... dient te worden vervangen door: "the mixing of .... is allowed".	C 1.4 If the system allows for mixing of SFM-certified and non-SFM-certified material, the non- SFM certified material is covered by a verifiable system to ensure that it is from non-disputed, at least legal sources. This applies to new-, including pre-consumer recycled material, and post-consumer recycled material.	Overnemen met kleine aanpassing.
			NGO's	"Undisputed" dient te worden vervangen door "unacceptable".	-	De term "unacceptable" vereist nadere toelichting, de definitie ervan zal nogal eens verschillen. Hierbij wil TPAC niet voorbij gaan aan het feit dat in verschillende gremia, waaronder die van de certificatiesystemen, de discussie

						hierover nog volop gaande is. TPAC vereist daarom "undisputed, at least legal sources".
			FSC	Hout uit HC VF wordt niet uitgesloten.	-	Zie Guidance bij C4.2
C1.5	Legal Sources	C1.5 SFM-certified timber, timber from other verified legal sources and timber from non-verified (legal) sources are administratively separated. Timber from non-verified (legal) sources is also physically separated from the other two sources.	NGO's	Ook houtproducten moeten gescheiden worden.	C1.5 SFM-certified timber, including timber products , timber from other verified legal sources and timber from non-verified (legal) sources are administratively separated. Timber from non-verified (legal) sources is also physically separated from the other two sources.	Overnemen.
			FSC	Alle materiaal dient gescheiden te worden.	Zie hierboven.	Zie hierboven.
C1.6	Mixed wood and assembled products	C1.6 If mixing of SFM-certified and non-SFM-certified material is allowed, (one of) the following approaches shall be used: <ul style="list-style-type: none"> • mass balance claim: the proportion of the product sold as SFM certified is equal to the proportion of SFM certified material entering a process; • percentage based claim: the percentage of SFM certified material in a product or product line is reported. 	PH	If mixing... dient te worden vervangen door: "the mixing of .... Is allowed".	C1.6 If the system allows for mixing of SFM-certified and non-SFM-certified material, (one of) the following approaches shall be used: <ul style="list-style-type: none"> • mass balance claim: the proportion of the product sold as SFM certified is equal to the proportion of SFM certified material entering a process; • percentage based claim: the percentage of SFM certified material in a product or product line is reported. 	Overnemen met kleine aanpassing.
			FSC	Wordt hout met slechts 10% duurzaam hout aangemerkt als duurzaam?	-	De Inkoopcriteria doen hier geen uitspraak over, het systeem wordt getoetst, dit moet transparant zijn. Welke productcategorieën van het systeem, in termen van percentages, als duurzaam hout zullen worden toegestaan beslist VROM t.z.t. TPAC zal VROM hierover wel over adviseren.
			FSC	Er ontbreekt een criterium over ongewenste menging.	-	Dit element wordt behandeld bij C 1.4 en 1.5.
P2	Chain of Custody group certification	P2. If Group certification of the CoC is allowed, the standard must require that the group as whole must comply with the same requirements which are posed on individual companies.	PH	Dit principe hoort thuis bij DAM.	-	DAM gaat over het beheer van het <i>certificatiesysteem</i> als geheel. P2 gaat over de management van een CoC groep, het principe past derhalve beter bij de CoC matrix.

Commentaar t.a.v. de DAM Matrix

Criterium			Afzender	Commentaar	Reactie TPAC	Toelichting
C1.2	Stakeholder input	C1.2. The standard development body comprises the relevant interested groups that serve the economic, social and environmental interests without undue dominance of one interest.	NGO's	Evenredige vertegenwoordiging dient te worden toegevoegd aan het criterium.	<p>C1.3 Decisions of the standard development body are made, if possible, by consensus. If consensus is not reached, qualified majority voting applies.</p> <p>Guidance: The most common requirement for a qualified majority is a two-third majority, other requirements can apply as long as the different interests are taken into account.</p>	TPAC is van mening dat met name bij standaardontwikkeling geen van de belangen mag domineren. Daarom voegt zij een extra criterium C1.3 toe dat een "qualified majority" specificeert voor het lichaam dat besluit over de standaard. Voor de overige besluitvormende organen blijft C3.2 van kracht waar een "simple majority" geldt indien consensus niet behaald kan worden.
C3.1	Composition	C3.1. The decision-making and advisory bodies comprise the relevant interested groups without undue dominance of one interest.	NGO's	De verschillende belangen (economisch, ecologisch en sociaal) ontbreken in het criterium.	-	TPAC is van mening dat voor het algehele management van het certificatiesysteem (P3) de drie belangen niet expliciet hoeven te worden genoemd. Dit in tegenstelling tot standaardontwikkeling (P1) waarbij dit wel het geval is.
			FSC	Wat wordt bedoeld met "interested groups"? Wat als ze niet mee doen omdat hun belang niet wordt erkend?	Guidance: In case certain interest groups are not represented, TPAC will examine the reason why this is the case. In addition, it will be examined whether the interest is represented through other means. If TPAC holds the opinion, that given interests are unjustifiably absent, this will be taken into account in the assessment of the criterion.	<p>"Interested groups" verwijzen naar belangen/stakeholder groepen.</p> <p>Verder opnemen als Guidance.</p>
C3.2	Decision-making	C3.2. Decisions of decision-making and advisory bodies are made, if possible, by consensus. If consensus is not reached, majority voting applies.	FSC	Het criterium is zwak geformuleerd, met name door "simple majority voting".	Zie nieuw criterium C1.3.	Zie toelichting bij C1.2.
C5.1	Accreditation body	C5.1. Accreditation must be granted by a national or international organisation that fulfils ISO 17011 'General Requirements for Assessment and Accreditation of Certification Bodies' or equivalent requirements.	PH	De toevoeging "equivalent requirements" is onduidelijk.	C5.1. Accreditation must be granted by a national or international organisation that fulfils requirements as included in ISO 17011 'General Requirements for Assessment and Accreditation of Certification Bodies'	Criterium verduidelijkt.
C5.2	Peer review	C5.2. The accreditation body takes part in a peer review process with sister organisations, preferably within the framework of the IAF.	PH	De toevoeging "preferably" is onduidelijk.	Guidance: A peer review preferably takes place within the framework of the IAF and its regional bodies. Comparable frameworks include: the multi lateral arrangements for ISO/IEC 17021(SFM certification) and ISO/IEC Guide 65 (CoC).	Opnemen als Guidance.

--	--	--	--	--	--	--